

AKATALPA

Eylül 2022 - Sayı 273

Aylık Şiir ve Eleştiri Dergisi

ISSN 1305 - 7685

Cihan OĞUZ

KAÇINILMAZ

Demiştım her kamyon bir gün freni patlamaya mahkûm
En kral kurye tek bacağını sağlam bırakan kuryedir
Aşklar bir anlık gaflet diye eklemiştım
Karşımızdakini üzme gereke her itiraf

Deli gibi sevmek güzel şey demiştım
Geriye delirmek kalıyor ama, sevmek nafîle bir rüya
İki insan birbirini sınırlı sever, gerisi hayata tutunma çabası
İhtiyarlar birbirine benzer demiştım her selfie çekişimde

Umutsuzluk birinci kuraldır aşkın
Demiştım kavuşmak dediğin kendini kandırmanın cilası
Üstüne basa basa söylemişim aşk yalan ama en güzel
[gerçek aynı zamanda
Duygular yerinde durmuyor, kıpır kıpır ihanetler
İhanet de değil, kendinden geçmesi aklın
Bulutlara bırakması son sözü

İnsanın tek derdi anı biriktirmek
Hepimiz koleksiyoner olduk kendimizi bitire bitire
Bittikçe yeniden açılıyor gözümüz
Körleşe körleşe arıyoruz yolumuzu

Demiştım ben seni çok sevdim, bu bir
İkincisi, sen bunu bilmeden yaşıyorsun ne mutlu
Bir de üçüncü şık var, kavuşsak kum saati deli gibi olacak
[ayrılığa doğru

Ekrem Acar, Yusuf Alper, Tahir Musa Ceylan, Leyla Çağlı, Ramis Dara, Mustafa Döşdemir, Orhan Emre, Barış Erdoğan, Seyit Filizkol, Nihan Işiker, Simge Işkin, Sinan Kaban, Erkan Kara, Ayfer Karakaş, Nevzat Konşer, Hüseyin Korkmaz, Feriye Küçük, Cihan Oğuz, Mustafa Oğuz, Ozan Öztepe, Hüseyin Peker, Mehmet Rayman, Mustafa Seyfi, Salih Sezen, Muharrem Sönmez, Halil Şahan, Şerif Tezgörenler, Selçuk Topal, Mert Tutucu, Mehmet Akif Tutumlu, Yeprem Türk, Fırat Werger, Ümit Yıldırım, Ahmet Yılmaz.

Yusuf ALPER

ÖRTÜK

“Yaranın kanadığını benden biliyorlar”
Onun için haşın, kabuğu kaldırıyorlar
Neşter vuruyorlar, kazma vuruyorlar
Yarayı kendim açmışım sanıyorlar
Oysa yaranın kendisiyim, bilmiyorlar

Zavallı bir çocuğum diyorum
Zavallı bir genç zavallı adam
Artık yaşlı demem gerekiyor derken
Bahaneler uydurup ölümden kaçıyorum
Ölümden nereye kaçılır, biliyorum

Örtüğüm örtüksün örtüğüz
Örtük bir gizem hayatımızda
Beynimin altında dünyalar var
Acılar hüznler var dertler var
Ama niye var, hiç bilmiyorum

Suçluyum, suçum ne bilmiyorum
Cezamı aldım kırk yıldır çekiyorum
Altmış yıldır çekiyorum, gören kim
Kim bilebilir içimdeki yangını
Yüzümden dökülen kara hüzn var

Ahmet YILMAZ

DİP

Uçurumdan düşmemiş kasırga yememiş
Ama içi boş bir kabuk gibi duruyor orda
Eriyor sokak lambaları altında günbegün
Yüzünün boyası Afrika'dır bukleleri Hindistan
Kuru bir dal gibi aşksız elleri yanmaktan
Köprü arıyor atlamaya sanki hiç ölmemiş
Suyu çekilmiş gözlerinde boğuluyor martılar
Bir düş kesigi köpürüyor kanatlarından

Adı Asya'dır Nil'dir adını hiç bilmemiş
Sevmemiş trenleri vapura kaçak binmemiş
Sanki bozulmaya tutmuş sütü, yasaklı dudakları
Koşmaktan korkmaktan dikenli bacakları
Siliyor terini tenini aynada ülkesini ovuyor
Alıyor bir dağı karşısına ağlayıp gülüyor
Kovulmuş yine salıncaklı çocuk parkından
Öptüm büyüttüm onu göçebe yanaklarından

SAT FAİK'İN “ŞİMDİ SEVİŞME VAKTİ” ŞİİRİ

Ramis DARA

ŞİMDİ SEVİŞME VAKTİ

*Çıplak heykeller yapmalıyım,
Çırılçıplak heykeller
Nefis rüyalarınız için
Ey önünden geçen ak sakallı kasketli,
Yırtık mintanından adaleleri gözüken
Dilenci
Sana önce
Şiirlerin tadını
Aşkların tadını
Kitaplardan tatturmalıyım
Resimlerden duyurmalıyım, resimlerden...*

*Şu oğlan çocuğuna bak
Fırça sallıyor
Kokmuş manifaturacının ayağına
Dört yüz bin teklîğinden
On kuruş verecek.*

*Seni satmam çocuğum
Dört yüz bin teklîğe.
Ne güzel kaşların var
Ne güzel bileklerin
Hele ne ellerin var, ne ellerin.*

*Söylemeliyim
Yok
Yok... meydanlarda bağırmalıyım,
Bu küçük
Güllerin buram buram tıttığı
Anadolu şehri kahvesinde
Kiraz mevsiminin
Sevişme vakti olduğunu.*

*Resimler seyrettirmeli, şiirler okutturmalıyım.
Baygınlık getiren şiirler.*

*Kiraz mevsimi, kiraz
Küfelerle dolu pazar.
Zambaklar geçiriyor bir kadın.
Bir kadın bir bakraç yoğurt götürüyor
Sallıyor boyacı çocuğu fırçasını
Belediye kahvesinde hâlâ o eski, o yalancı
O biçimsiz Bizans şarkısı.*

*Sana nasıl bulsam, nasıl bilsem
Nasil etsem, nasıl yapsam da
Meydanlarda bağırsam
Sokak başlarında sazımı çalsam
Anlatsam şu kiraz mevsiminin
Para kazanmak mevsimi değil
Sevişme vakti olduğunu...*

*Bir kere duyursam hele güzelliğini, tadını,
Sonra oturup hüngür hüngür ağlasam
Boş geçirdiğim, bağırmadığım sustuğum günlere
Mezarımda bu güzel, uzun kaşlı boyacı çocuğunun
Oğlu bir şiir okusa
Karacaoğlan'dan
Orhan Veli'den
Yunus'tan, Yunus'tan...*

Sait Faik Abasıyanık

Türk edebiyatındaki bir numaram Sait Faik'in hikâyelerini, gençliğimden orta yaşlılığıma hep sevdim. Zamanla onların bazılarını, hikâyeden çok, en güzel şiirlerimizin yerine-yanına koydum.

Onun, belki de en yaygınlıkla bilinen “Şimdi Sevişme Vakti” şiirineyse; daha çok, itiraf edeyim ki, yalnızlık duygularıyla cebelleştığım gençlik yıllarımın sonundaki bir dönemde (1995 sonrası - 2000'lere varırken), Ezginin Günlüğü'nün, bu şiirden bazı dizelerin üzerine yaptığı şarkıyı –Arzu Bursa'nın uzayım, denizin ya da ormanın en güzel tenhalıklarından gelen büyüğü sesiyle desteklenen Hüsnü Arkan'ın roman'sı ve romans havalı buğulu sesinden– dinlerken bağlandım.

İzlek (tema) olarak, insanların öncelikle aşka, sevişmeye ve buna giden yolda, heykel-resim, şiir, hatta müzik sanatlarına çağrıldığı bir şiir, bence sanki bu.

Giriş bölümündeki ilk üç dize de son derece şaşırtıcı:

*"Çıplak heykeller yapmalıyım,
Çırılçıplak heykeller
Nefis rüyalarınız için".*

Galeneğinde resim-heykel yasağının bulunduğu kaçgöç toplumunda, gerçek hayatta belki de hiç görmediği için rüyalarına çıplak insan vücudu girmeyecek delikanlılar, delikanlı kızlar için çıplak heykeller önemli olmalıdır. Örneğin benim bütün erotik gençlik rüyalarım, uyanmamla yarım kalırdı. ‘Şeytan beni kolay aldatamazdı!’ Parasız yatılı okuldayken, gece rüyasında sevdiği aktrisle birlikte olduğunu anlatan arkadaşına imrenir dururdum.

Yukarıdaki dizeler, bence, aşka, aşkla gelecek cinselliğe, insanlaşmaya özgürleşmeye giden yolda hayallerin değerini sezdiriyor, insanları düşlere çağırıyor.

Elbette bir şiirin bütün dizelerinde tam neyi kast ettiğini söylemenin imkânı yoktur. Genelde zaten şiirlerde ve edebiyat metinlerinde böyle bir şey yapılmaz-yapılamaz. Ben de burada bir spekülasyon yapmaya çalıştım sadece.

Bir şair-yazar, heykel yapmalıyım diyorsa, heykel yapamadığı içindir. Heykel benzeri yapıtları, sözcük bileşimleriyle yapacaktır. Bu da bir anlamda imkânsızlığa yönelmektir. Güzellik etkileycilik de hemen baştan, burada, böyle başlar. İnsanın tutkuyla imkânsızı başaracağını söylemesi trajiktir, etkileyicidir.

8 bölümden oluşma 53 dizeli şiirde anlatıcı (şair-yazar) dışında 6 şiir kişisi var, en sonda da üç şair adı geçiyor.

Ortaya çıkış sıralarına göre ilk beş kişi şunlar:

Bir: “ak sakallı kasketli” ve “yırtık mintanından adaleleri gözüken dilenci”,

İki: “boyacı çocuk”,

Üç: “manifaturacı”,

Dört: pazar yerinde zambaklar taşıyan bir “kadın”, ve

Beş: “bir bakraç yoğurt” taşıyan bir başka “kadın”.

-Altıncı kişiyi daha sonra söyleyeyim!

Çıplak heykeller yapma isteği genel olarak insanlar içindir, ama şiirin başında önce ak sakallı ve kasketli dilencinin adı geçer. Anlatıcı ona, kitaplar aracılığıyla, kitaplardaki resimler aracılığıyla, şiirleri ve aşkları, bunların güzelliğini tattırmak ister.

Sonra sahneye şiirin anlatıcıdan sonraki asıl kahramanı “oğlan çocuğu” girer, “manifaturacının” ayakkabısını boyarken. “Çocuğum” – “boyacı çocuğu” diye de anılan bu kahramanın kaşları, bilekleri ve hele elleri çok güzeldir. O haliyle, servet sahibi cimri manifaturacının ayakkabısını boyamakta, daha doğrusu (ayakkabı sözü geçmez), “kokmuş manifaturacının ayağına” fırça sallamaktadır.

Şair-yazar, resim ve şiir önerisini, tutkusunu bu kez asıl ona yöneltir.

KELİMELER CENAZE ALAYI

dağdaki kar erimeden çıkıp gel dersin firuze
gelsem kar erir, dal göverir, uğultu kalmaz
senden bana mirastı alnımdaki hançer yarası
yutkunsam keskin haykırış, sussam uzun kış
ben unuttum dünleri, sen unutma yarınları
türküler ağıt yağmuru, kelimeler cenaze alayı

buğdaya adadığım tek yağmur damlasıydı firuze
dili kurumuş bir halka kurban gittim bir gece
kambur bir hafıza emanet edildim kapı eşiğinde
bayırlarda kayıp masalım, sanrılı vicdanım
dağ gezgine yazgılı, çoban koyuna, kuş ağaca
kaval kaval ateşim, kelimeler cenaze alayı

çizilmiş anıyım, belleklerde kırık testi masalı
sormadım karanlık oyunlar bize derin çılgılık
kuşlara hangi yanım bahar, hangi yanım güz
altı roman, üstü öykü, sürgit dengesizlik
bir yastıkta su uykusuna dalmış açık nilüferler
uyandırırım diriler ölü, kelimeler cenaze alayı

Nevzat KONŞER

SESSİZLİK BEYANI

Bak bu sessizlik büyük bir göldür
işte balıklar gibi cümleler
kara bir göldür dibi dipsiz bir yara
ağzımız orada sonsuz esir!

Bak bu sessizlik beyaz bir gökyüzü
sana hangi renksin desem menekşe dersin
kuşların yaprakları var bulutların kanatları
dünyanın koca bir göğsü şeylerin içinde;
işte ağzımız orada körkütük üzgün
her şey gürlütlü yorgun sessizlik için de...

Bak bu sessizlik tül den bir telâş
işte orası doğduğun yer orası ağaç olduğun
demir bir düşünmek orası sızının tahta köprüsü!
ah anneler bir nilüfer gizli saklı nehirlerde
babalar temiz suların bulanıklığı;
işte onlar da sessizse çok şey konuşulmalı
işte akşamsa bir ağız susulmalı sabahında!

kın içinde yaşayan kılın sesini bulmalı!

Ve Yunus tekrarlanır. Şiiri bitiren sözcük-ad olarak.

Bir deniz - Boğaz - Adalar hikâyecisi olarak da bilinen Sait Faik'in bu metninde, Klasik Türk şiirinin en büyüğü Yunus'un adının, denizlerimizin harika varlıklarından yunus balığıyla sesteş oluşundaki rastlantının güzelliği, elbette çok uzak bir şeydir, ama bence yine de bir şeydir...

Bir benzetmeyle, "Şimdi Sevişme Vakti" şiiri, Türk edebiyatının en güzel şiirlerini hikâye donunda yazdığı söylenecek Sait Faik'in, en iyi değil, iyi şiirlerinden biridir sadece, bana göre.

Mekân "güllerin buram buram tüttüğü" bir "Anadolu şehri kahvesi" ve pazar yeridir (Adapazarı ya da Bursa?); mevsim "Kiraz mevsimi"dir. Ve kiraz mevsimi, "sevişme vakti"dir. Küfe küfe kirazların bulunduğu pazarda iki kadın, ayrı ayrı, biri zambaklar, diğeri bakraçla yoğun taşımakta, çocuk fırçasını sallamakta, belediye kahvesinden 'o eski, yalancı' şarkı ("o biçimsiz Bizans şarkısı") sesi gelmektedir.

Buradaki Bizans'ın gerekçesi, Türk Sanat Musikisi denen müzik türümüzün kökenlerinin Bizans'a kadar gittiği görüşü de olabilir, bir tür resmi mekân sayılan yerde türkü yerine şarkı çalınıyor olması da.

Zambaklı ve bakraçlı kadınlar birer süs gibi kalır biraz, pazarın süsü; anlatıcı onları çocukla ilgili olarak mı kendiyile ilgili olarak mı şiire sokmuştur, belli değil. Ama onlar aracılığıyla ortalamanın biraz kırılması da iyi olmuştur.

Bu arada anlatıcı da iyice dolmuştur, bağıra bağıra, sokak başlarında "sazım çalmak", kiraz mevsiminin "çalışma" değil, "sevişme vakti olduğunu..." söylemek, aşkın, sevişmenin "güzelliğini, tadını" hissettirmek - duyurmak istemektedir. Kime? Elbette cümle âleme, insanlara. Ama çok açık olmasa da özellikle boyacı çocuğa yönelik bir platonik aşk eğilimi de söz konusu gibidir burada: Sait Faik'in bazı hikâyelerinde de gördüğü gibi.

(Şiirler, sanat yapıtları için her zaman birden fazla yorum yapılabilir.

Yazımın ilk taslağını internetteki sayfamda paylaşıp yorum beklediğimi belirttim ve birkaç yorum geldi. Bu dostlarıma teşekkür ediyorum:

1. Bahadır Özdemir; Sait Faik'in, bu şiirinde cinselliği, sevişmeyi bir metafor olarak kullandığı; amacının, çalışan insanların ve onların basit, zorlu hayatlarının güzelliğini, bunun sanatla edebiyatla daha da güzelleşeceğini vurguladığı yorumunu yapıyor.

2. Elif Firuzi ise, bu şiirde, "aşkın, sevmenin, cinselliğin metafor olarak değil; coşkun ve hayatın olumlanması için anahtar bir imge-eylem olarak" kullanıldığını, Sait Faik'in biseksüel olarak bilindiğini belirtip, benim ek sorum üzerine, "çıplak heykeller"in şiirde, "arzudan, yani tehlikeden arındırılmış bedeni temsile uygun bir imge-arac olarak" kullanıldığını düşündüğünü söyledi.

3. Hasan Çarpık'se şiirin "ezilenlerin ütopyasından" bahsettiğini belirtip "çıplak, çınlıplak sözcükleri, gerçeği en gerçeği gösterme arzusu olarak alınabilir" diye yazdı.

Bu özel parantezden çıkıp yazımın finaline doğru yürüyeyim şimdi.)

Anlatıcı, kiraz mevsiminin anlamını, meramını anlatıp aşkın sevişmenin "güzelliğini, tadını" boyacı çocuğa-insanlara, bir iyi duyurunca, doruğa ulaşılır; kreşendo sona erer! Doruktan düşülürken susulan, boşa geçirilen günler için, hüngür hüngür ağlama isteği dile getirilir. Böylece bir tür arınmaya (katarsis) varılır.

En sonunda, şiirin 6. kişisi, gerçek kişi olarak değil, gelecekte ortaya çıkması istenen hayal kişi olarak sahneye çıkar: "Güzel, uzun kaşlı boyacı çocuğunun / oğlu'nun, anlatıcının mezarı başında şiir okuması dilenir, gelecek zamanlarda!

Şiirin son beş dizesi:

"...Mezarımda bu güzel, uzun kaşlı boyacı çocuğunun
Oğlu bir şiir okusa
Karacaoğlan'dan
Orhan Veli'den
Yunus'tan, Yunus'tan..."

Üç şairin sıralanış biçimi ilginç. Önce 17. yy'dan Karacaoğlan, sonra şair-yazarımız Sait Faik'in çağdaşı Orhan Veli, en sonunda da daha eskiye gidilerek, Yunus!

Leyla ÇAĞLI

ÇAĞLA ZAMANI

Kendimin şamaroğlanıyım
Nazım en çok kendime geçer
Gel ünal kuşların aklına uyup
Bir mevsim uyduralım
göçelim buralardan
bununla övünelim.

ateşböceklerine karışıp
ateşle karşılık verelim dünyaya
gel bak sen gideli,
ağzı bozuk bir bıçak oyuyor ömrümü.
Bizi bekliyor kadehler
devamsızlığı çoğaldı
“sınıf tekrarı yapsın babam”
diyor çocukların.

gel şehir suyuna zehrimizi akıtalım
ödeşelim herkesle
dört yanımızı beş geçsin
dönme dolap
küslüğümüzü unutalım
dönelim kendimize
dönelim evimize

Fırat WERGER

METAL LEVHA

genç yaşların hevsel bahçesinde
düş surlara teslim aşk mabudesi
ranza altında yabancı iki terlik
suyu kesen yengeç acısı

yüzünü suyunda yıkamış kara atlardan biriyim
tavaf gecesinde aldatıldım
evin panjurları hiç açılmadı senden bu yana
geçmiş bir şeyler var aklımın her ucunda
binlerce gözü olan kör tanrırım belki

tozlu sahaf kapıkolu kırılğan âsaf
hiç okunmayacak olsam da alınandım
düşmana has korsan yalnızlık
şarabın keskin kokusundan nem alan
kitapların yaslandığı soğuk duvarım belki

*belki ne sonsuz kelime
asla demenin terse düşmüş yanağı*

beni gören metal levha
cömert davranışlarda kırışan vakit
içimden de geçenler görülsün
aklım ki güzel bir yola kul olsun

Mert TUTUCU

KUSURLU ANARŞİ

Kemalettin Tuğcu'ya ve matematiğe inanmıyorum
Cezayir sokağına Fransız sokağı diyenlere de
güvenmiyorum
Ama ben sana bir şeyler söylemeliyim bu şarklı kafamla
Bu şarklı gözlerim, bu şarklı kalbimle bir şeyler...

İstiklalde laleye takılan bir tramvaydayız
Bir şeyler dinliyorum kürdilihicazkâr makamında
Ben başka şeylere inanıyorum, garip ve güzel şeylere
Mesela Afrikalı bir balerine
Bob Dylan'ın Karslı oluşuna mesela
Arıların üçe kadar sayabildiğine, atların düş görebildiğine.

Ama ben sana bir şeyler yapmalıyım, bu kılcal öfkem,
Damarlı utangaçlığım, nabızlı sabırsızlığımla bir şeyler
yapmalıyım
Endemik bitkilerden bir demet.

Burnum kanıyor, yalnızlıktan.
Tüm bu milliyetçi argolar, tüm bu milli kalkınma planı
Tüm bu eğitim seferberliği, kurumsal kimlik
Bürokratik dakiklik, bu şartlı refleksle gelişen düşmanlık...
(Tam buraya ilkel bir parantez açmalıyım
Söyleyecek sözlerini cümlelere sığdıramayan
İçi içine sığmayan devrimler gibi pankartın ucundan tutarak
Haykırmalıyım: Dökülen dut yerde kalmaz!)

Burnum kanıyor, yalnızlıktan.
Turistlerden korkuyorum, İngilizce konuşmam an meselesi
İngilizce konuşmaktan korkuyorum.
Oysa eskiden ne kolaymış
Herkes derdini anlatacak kadar yabancı dil bilirmiş:
“Yankee go home!”

Ama ben sana bir şeyler getirmeliyim bu durağanlıkta
Balkanlardan bir türlü gelemeyen
Sıcak hava dalgaları için yaktığımız
Boşnakça ağıtlar gibi.
Bense gözlerimi yumdum yuttuğum tüm küfürler
Boğazımı yırtarken
Ve birden dilimin damağımın tüm kolonileri haykırıyor
Ağızları yüzleri kan içinde:
Ant olsun tüm kaybedenler yakışıklıdır!

Ama ben sana bir şeyler seslenmeliyim
Bu dijital ses kaydı çağında bir şeyler seslenmeliyim
Peltek bir isyankâr, kusurlu bir anarşi gibi
Siyah tenli bir Habeşli gibi.

Ve saçlarında gerilla dağınıklığı uyandığında
Uyandığında tarak sürme saçlarına
Her tarak saçların için kontrgerilla.

Mehmet Akif TUTUMLU

AKDENİZ'DE İKİ YALNIZ

Gün gelir
evlerden
uzak denizlere
uçar
rengârenk
çocuk sesleri.

Yine yazlar gelir-
gelir gelmesine de,
artık ne pop şarkıları,
ne rep müzikleri
dolaşır evleri.

Mutfak parkesinde
sos lekeleri,
koridorda
saçılmış
deniz kumları,
arama.

Tek kelime etmeden
durur
ahşap dolapta
deniz simitleri.

Yine yazlar gelir,
yine balkona yerleşir
bir kadınla bir erkek.
Üzerlerinde,
davetsiz zamanların
kulpsuz ağırlığı.

En çok,
kadının
eğik başı üzerinde
gezinir
ayın sessiz aydınlığı.

Hüzünlenme, der erkek
kadına, bizi de bağına
basar elbet
bu cömert yaz,
bu bilge deniz.
Bilmez misin,
eksikliğimize güler,
şaşıırır fazlalığımıza,
anlamlarımızı temizler
şu gördüğün
Akdeniz.

Seyit FİLİZKOL

JUAN PABLO REBELLA

Zekidemirkubuz'a...

ruhumu serpiyor ardımdan,
içime doğru uğurlarken,
yalnızlığım.

Şerif TEZGÖRENLER

TEK TÜKLER / 4

- 1 / Saçlarını taramış bir zülûf
Bir keman kaş
Bir hicaz peşrev yediğim
- 2 / Ben sadece geçerken bakmıştım
Ruhunuzu ıslatmak için
- 3 / Ben yıldızları gösteriyordum
Yediğim en güzel keten helva
Sözlerin dedin
- 4 / Duymalıyım sesinin mavi turuncu tonunu
- 5 / Triplex evler gibi gülüşü dudaklarımın
- 6 / Rüzgâr eski bir unutuş
- 7 / Melisa kokar ayrılık
- 8 / Her nisan yangını
Seni hatırlatır
- 9 / Seni düşündüm mü ben yaza giriyorum
- 10 / Çiçek tutulmuş
Ay küsmüş
- 11 / Caymış yapraklar gibi soğuk

Tahir Musa CEYLAN

KENDİNE SİMYACI

İmkânsız yüzlü bir zürafa yalıyor ve yanılmıyor diliyle
Bir burunsuz yılan kokluyor ve doğru
Eğri, zehirli her şey, insan ekmek yerken aldanıyor azizim
Sadece genlerle olmuyor memeler de lazım haliyle

Epriyor deriler, testere dişli zaman
Ses buğday renkli, beden omurgalı, renk hicran
Kadınlar kırkayak olmuş, kırk bindallı kırkı da silahlı
Hayatlar zor, herkes kendine simyacı, ötekine kavgacı

Yala kokla değil sadece, türkü de hop ninnayı ninnayı
Her şey dil, dünyayı döndürdüğü, tek vuruşla öldürdüğü
Az değil, o vahşi, o yumuşak, o yalancı, o kaypak
Ağızdan ağza kurşun vursa da, dile gelip anlatılmamıştı

İçine giriyor bir, çıkıyor iki ölüyorsun
Her fani iki ceset, çift kat inşa mezarları
Dünya dilden cehennem, her yer kara zambak, yapşak
Ahrette de sürüyor, alt üst, sağ sol, ölümcül kavşak

İNSAN KA(LA)BALIĞINDAN TANRIYA DÖNEN ADAM: OSMAN SERHAT ERKEKLİ

Ümit YILDIRIM

Ürperiş izleği, bizim şiirimize modern anlamda Âkif Paşa'nın Adem Kasidesi ile girdi desek yanlış olmaz. Mehmet Kaplan, devrin manzarasını tamamlamak için Sadullah Paşa'nın "Ondokuzuncu Asır" manzumesini de anarak doğanın karşısında büyülenen (Sahra) Abdülhak Hamid'e varır. Cenab Şahabettin, Ahmet Haşim doğanın görünüşlerinden kişisel bir evren kurdular. Onların resim ve musikinin ağır bastığı şiirlerindeki ana duygu melankoli oldu. Bu damar Cumhuriyet Dönemi şiirimizde farklı görünüşlerde de olsa kendine bir yol buldu.

Enis Behiç Koryürek'in "mistik" yönelişleri, Şükufe Nihal'in "Azap"lı ruh hali, Ali Mümtaz Arolat'ın "hayal iklimlerine kaçış" duygusu, Kemalettin Kamu'nun süregelen "gurbet"i, Garip şiirinin yalın estetiği ve "gündelik insan"ı, Ziya Osman Saba'nın "yitik cennet"i, Necip Fazıl'ın "Hafakan"ları, A. Muhip Dıranas'ın ince "hatırlama"ları, Sabri Esat Siyavuşgil'in insana dokunan "eşyalar"ı, Behçet Necatigil'in "orta halli insan"ı, Asaf Halet Çelebi'nin "masal" dünyasına evrilen ilgisi, Celal Sılay'ın fizikötesine bakan "algı derinliği", Dağlarca'nın "Havaya Çizilen Dünya"sı, Sedat Umran'ın, "metafizik"i, Cahit Sıtkı Tarancı'nın "hayat-ölüm" ikilemi hep aynı ruh ürperişlerinin şiirini inşa ettiler.

Osman Serhat Erkekli'nin (1955), ilk şiiri "Düşünceler", Galatasaray Lisesi dergisinin Mayıs 1970 sayısında yayımlanır. Lisedeyken arkadaşlarıyla *Karabatak* dergisini (tek sayı 1972), *Dizgi Yanlısı Yok* adlı kitabını da yine bu dönemde öğrenciyken çıkarır (1973).ⁱⁱ Şizoid ataklar geçiren şaire, 1974'te şizofreni tanısı konur. Halen şair ve yazar Sevil Avşar'la İstanbul'da aynı evi paylaşıyor (2022).

Şizofreni ve Şair

Antonin Artaud, Lois Wain, Hölderlin gibi isimlerin şizofreni tanısı konmuş sanatçılar olduğu biliniyor.ⁱⁱⁱ Sanatçılarımız arasında bu tür tanıların konulduğu isimler vardır. Bu, ayrı bir araştırmanın konusu.

Şizofreni daha çok otizimle ilişkilendirilir. Otizim, gerçek dünyadan uzaklaşma ve mantıklı düşüncenin karşıtı olan özel bir düşünce biçiminin geliştirilmesiyle belirlenir. "Otistik düşünce, dış dünyadaki gerçekleri bireyin korku ve isteklerine göre yeniden yaratır ve yorumlar, kişinin bir düş dünyasında yaşamasını sağlar" diyen Bleuler'e göre, bu tür düşünceler yaratıcılıkta ve çocukların oyunlarında sık görülür.^{iv}

Gerçeğin yanlış yorumu ve bazen de sanrı ve varsayımlarla ortaya çıkan şizofreni^v, çocukluk oyunlarına fazla karışmayan, düş kurmaya eğilimli, genellikle din ve felsefe konularına eğilimli kişiler arasından çıkabildiği gibi, aşırı kuşkucu, çevresindeki kişilerin ilgi odağı haline geldiği düşüncesinin giderek yoğunlaştığı ve sonunda kendisinin özel biri olduğu düşüncesine kapılan insanlar arasında yaygındır. İçre kapanma ve duygusal küntlük de başka belirtiler arasındadır.^{vi}

Freud, şizofrenik tepkilerin anksiyeteye karşı geliştirildiği görüşünü savunur. Jung ise şizofrenik kişilerin içe dönük kişilik yapısına sahip olduklarını söyledikten sonra şizofrenik belirtilerin çoğunun kolektif bilinç dışında var olan arketiplerin yeniden canlandırılması sonucu oluştuğu tezini öne sürer. Sullivan'a göre ise şizofreni, ana-baba ile çocuk arasındaki sağlıklı ilişkiler sonucu ortaya çıkar. Şizofreni kavramına

varoluşçu açıdan yaklaşan Laing, şizofreniyi bir kişilik özelliği ya da varoluş biçimi olarak ele alır.^{vii}

Günümüzde şizofreni daha çok nörolojik kaynaklı genetik yatkınlık ile ilişkilendiriliyor. Kökeni ne olursa olsun biz bu tanımın konulmuş olduğu bir şairin özel dünyasıyla ilgileniyoruz. Onu başkalarından farklı kılan yaratıcı süreçlerinin izini sürmek, kuşkusuz onun şiir dünyasına girmemize kapı aralayacaktır.

Gerçek ile Düş Arasında

Erkekli'nin ilk yayımlanan "Düşünceler"^{viii} üst başlıklı şiirinin içinde dört şiir var. Onlardan "Tepede" adlı şiiri şöyle:

"tepelere çıkıp da tepeleri seyreden,
"Y" beyin gözü kör olsun.

*doğru, tepeleri yüksektir istanbul'un;
fakat yalnız güzellikler görünür yükseklerden* (Ürperişler, s.17)

Osman Serhat Erkekli'nin şiiri gerçek ile düş arasında bir sarkaçtır. Onun ilk şiirlerinde gerçeklik ne kadar belirginse son şiirlerindeki gerçeklik algısının kırılması da o kadar belirgindir. Şair, bu şiirinde Yahya Kemal'i imleyerek İstanbul'a övgüler düzümlenmesini gerçeklik açısından yerer. Ona göre bir şehre uzaktan bakmak, o şehirde yaşanan gerçeklikleri görmezden gelmektir.

Yahya Kemal'in estetiği daha çok köşesine çekilen münzevilerin, hayal dünyasına sığınanların tesellisi oldu. Gözlerini acıya açan bir nesil, geçmişin tantanalı günlerine dönüp bakmaz. Şairaneliğe özenmeyen şiir, bir kentin ara sokaklarında daha çok yürür. Oyalanmadan, söz oyunlarına dalmadan gerçeğin gözünün içine bakar. Bu bakımdan Osman Serhat Erkekli'nin şiiri kendini merkeze alan otobiyografik bir şiirdir: Kalabalığa düşmüş insanlara farklı bir pencereden bakan ayrıksı bir göz. Şiir damarlarıyla her dem ilişkili, onlarla yaşayan, nefes alan, hayata kırılan, alaysı bakan bir şiir. Kaçışı, ötelemesi, seçimi olmayan bir şiiri okumak, bir yaşama tanık olmaktır. Tanık olmak yalnızca "göğü şahidi" anlamına gelmez; bu, aynı zamanda kader ortaklığıdır.

Şiir, aslında başka-ben sanatıdır. Bir başkasında kendini bulma ve kendini bir başkasına duyurma sanatı. Osman Serhat Erkekli tam da bunu yapıyor, bizi bambaşka bir dünyaya götürüyor, kimi zaman kendimizden, yanımızdan yöremizden yaşantı birliktelikleri bularak, anımsayarak onun şiirinde yol alırız. Abuk-sabuk şiir değildir onunki, bir başka deyişle patolojik sanat yoktur karşımızda. Bireyin tragedyasını merkeze alan "anımsama"nın şiirini kurar: yitik çocukluğun, masal dünyasının kayboluşunun ince ağıtları. Neyi yitirdiğini bilmeyenlerin, kaybettiklerini (masumiyet) yeniden anımsamasının şiirleridir bunlar.

Dizgi Yanlısı Yok (1973) "Düşünen Şiir" ile başlıyor. Bir manifesto mu? Evet. Susmanın bile şiir olduğu bir şiir evrenine götürüyor bizi. Her boşluk şiir olmadığı gibi her susuş da şiire dâhil değildir, derken şair bunun ancak yerinin ve zamanının şiire kapı aralayabileceğini söyler. Paradoks mu? Değil. Sır mı? Evet. Ancak şairin bilebildiği bir sır.

"en güzel ölüm / ölümü düşünmeden / yaşamaktır" (s. 58) diyen şair bir çelişkiye götürür bizi. Şiiri çelişkilerde arar, sınırlarında. "babaannem ölürse / hizmetçiyi savarlar diyorsun babaannen ölmesin" (s.65) dizelerinde "şairin vicdanı" iki yönlü çalışır. Osman Serhat Erkekli, hayat kadını şiirlerine geçiş birkaç dizeyle yapar *Dizgi Yanlısı Yok*'ta: "yoksuldu / gövdesini satıyordu / doğum kontrol hapı almak için" (s. 66) Orhan Veli'den aldığı "Vesikalı Yârim"i işleyip Şükrü Erbaş'a köprü olur. Şiirini çelişkilerle ve yergilerle kurmaya devam eden Erkekli: "dar yaptılar kaldırımları / yavaş yürüsün diye kalabalıklar" (s. 71) der.

Fahişe ve Genelev Şiirleri (1975) edebe uygun olmadığı için toplatılır. Devletin genelev açması oradan kâr sağlaması ayıp değildir ama sözlüklerde yeri olan bir sözcüğü şiirde kullanmak ayıptır bu ülkede. Şairin hayali: “*her kadından iki tane olsa / orospulaşırken biri öteki bakire kalsa*” (s. 100)

Düşünen Şiir Akımı (1976) ile poetik konuya dönüş yapar. Şiirin ne’liği üzerine... Şiiri şiirle anlatma çabası. Bir önceki şiir kitabında ele aldığı bir konudan yol bulur, ilerler. Şiiri şiire bağlıyor, geleneğini, şiirini, dünyasını böylece birbiriyle ilintileyip, ilişkilendiriyor. Yaşam ve ölüm, yakınlık ve uzaklık, insan ve hayvan, sanat ve doğa, yalnızlık ve şehvet... “yalnız garsonlar anladı / yalnızlığımı / param olduğu saatler / bir de siz” (s. 110).

Düşünen Şiir’i şöyle tanımlar Erkekli: “*Salt düşünceden varolan, felsefeseli, bilimsel, matematikle ve karikatürle ilişkili, biçimsiz, olabildiği denli az öğeden yararlanan, kısa, saf yoğun, öz ve yalın bir şiir.*”^x

Kederli Derviş

Yalnızlığın Yedi Rengi (1976)’nde “yer ile gök”, “sen ile ben” arasında gidip gelir. “*ben miyim / yalnız ben miyim okumayı unuttuğumuz şiir / ve her gün tuttuğumuz balık*” (s.128) dizelerinde yalnızlığın, çıkışsızlığın, bunalım ve sıkıntılarının arttığı görülür. Aslında yalnızlık, hüznün gibi bireysel konular bir sanatçı için kaçınılmaz bir durumdur. Bu bakımdan yalnızlık ve hüznün patolojik bir durum olmaktan öte (böyleleri de vardır) bir gereksinimdir.^x

Kendisiyle söyleşir gibi yazar (Resitatif şiir, konuşur gibi). Yalnızlığını, kıyısını, sevgisini, korkusunu, dokunuşlarını anlatan bir şiir. Bu şiirler, bir tür benlik sunumu. Acılarını, yalnızlığını dile getiren (kendini açan) şairin, bir tür kendini kabullendirme çabası içinde olduğu görülür. Bu aşağı katlardan yukarılara kendini yücelterek çıkma çabasıdır. Sanatçılar arasında bu tür davranışlar çok görülür. Şairin genelev kadınlarını (ötekini) yücelttiğini, özelden sevdiği kadınlara değer verdiğini görüyoruz. Sevdiği şairleri de sık sık anması onun başkalarıyla olan “görüş birliği” içinde olduğunu göstermeye yarıyor. Bütün bunlar “kendini sevdirmeye” ile, daha çok “kimlik inşa etme” ile ilişkilendirilebilir.^{xi}

Gülgün ile Nergis (1977)’te mesnevi anlatım geleneğinin izini sürer. Büyük anlatıların (Leyla ile Mecnun, Hüsn ü Aşk, Kerem ile Aslı) aşk anlayışını var etmek için onu yeniden işler. Kendi aşkının destanını yazar. Bu bakımdan geleneğin bir parçası olur. (*Mahmud ile Yezida, Bir Yusuf Masalı* vb.) Şair bu şiir kitabında benliğinden geçerek adeta aşk’ta yok olur.

Gülgün’u Sevdiğine Dair Nergis’in Söylediğidir

*bahçelerden korulardan ormanlardan geçtim ben
ağaçlarla sevdim
elime dallar
ayağıma yapraklar dolandı
seni yapraklarla sevdim
ayrıldık
ayrılıklarla sevdim
başkasını sevdim
başkasıyla sevdim seni* (s. 153)
(...)

Osman Serhat’ın Şiir Kitabı (1979)’nda yer alan “Rahat Yok” adlı şiirinde şair, “*yoruldum / gölge yok / ışık da kalmadı / rüzgâr olup / fırtınaya tutulmaktan / yoruldum*” (s. 207) der. Bir önceki kitabında konu edindiği Nergis’i sık sık anar; onun yokluğu, varlığın yokluğa gidişi gibidir yoksulluk ve yalnızlık şiirleri arasında.

Okşanmamış Günler’de (1985) biçim arayışları dener. Günlük şiirlerin yanında tek dizeli şiirleri görürüz. (Bu biçim

denemeleri bize İlhan Berk’i anımsatır.) Yalnızlık ve düşüş şiirleridir bunlar.

Yeni Şiirler’de (2000) kadın, çocuk, aşk ve aile özlemi belirgindir. Şiire sığınan bir yalnızın acıları. Şiiri Tanrı yerine koyar. Hayata şairlerle yürür. Baudelaire, Rilke gibi şairleri anar. Dörtlük ve beyit nazım biçimini daha çok dener. Bunda şiirin düşünce yoğunluğunu yakalama çabası vardır. Şiiri savurmak istemez. Bu bakımdan onun şiirini psikopatolojik sanatla ilişkilendiremeyiz. Daha da önemlisi şair, patolojik durumunun farkındadır. Abuk-sabuklamayı şiirine sokmaz.

Ruhun Şehveti -Ürperişler Kitabı- (2003) adlı kitabına “Öldüğümde, evet, bir kül bulacaklar benden. Ama senin alevini nasılsa farkedenden biri olacak. Şiirlerimi o alevin ışığında okuyacak.” diyerek söze başlayan şair, şiirin ölümsüzlüğüne sığınır. Şiiri, bir kişilik inşa etme sanatı olarak gören şair, şiiri kendine ayna kılar. Şiir onun için yalnızca bir iç dökümü değil, yalnızlığını paylaştığı, konuştuğu ikinci bir kişilik olur. Bıkkınlığın ve anlaşılma çabasının çizgisinde “*Yeter Osman Serhat, duydun söyledin sen / Artık öl!*” der karamsarlığa düşerek. Sık sık ölümü düşünür. Ölmeden ölmeyi sınar. “Tente”, “Osman Serhat Öldükten Sonra Yağmur Yağdı Mı” adlı şiirlerinde ölüm temasını işler. Hayat ve ölüm, güzel ve çirkin çatışmasından şiirini çıkarır: “*Yaz iyi bir anne gibiydi / Kış bunun için üvey / Dünya bu kadar güzel olmasa / Ölüm çirkinleşmezdi*” (s. 336).

Tanrı, varlık, yokluk, düş ve gerçek arasında kavruşan bireyin; varoluşunu kavramış, ölümün farkına varmış bireyin sonu gelmez sancılarının şiirini yazar. Kimi şiirlerinde varlığın özüne, birliğe varır. Ağaç ve karınca nesne olmaktan çıkıp bütün varlığı temsil eden Tanrı’nın kendisine dönüşür. Bu, mistiklerin çokça işlediği bir konu ancak Osman Serhat Erkekli bunu bir kavram olarak değil, kendi deneyimi olarak sunuyor bize.

Yaşam sevgisinin yanında ağır basan daha çok umutsuzluk. Süregelen baskın bir melankoli: “*Ben cahil bir gövde, nafile bir şiir / Belki mumya // Bu şişman adamlar arasında / Gittikçe cılızlaşan ruhlarız*” (376) Ölüm gerçeğini şiirlerinde onun kadar duyumsamış, bu kadar çok işlemiş bir şair az bulunur çağdaşları arasında. Kitabın sonundaki şiirleri kısa ve öz. İçerik-biçim çalışmalarında bilgeliği ve şiiri bir araya getirir. Bir aydınlanma anının kısa şiirlerini yazar. Bu bakımdan onun şiirleri epifaninin şiiridir desek yanlış olmaz.

İnsanlık Hali’nde (2016) “*Ve biliyorum hayatında gül koklamamış bir şair / Senin soytarın olur olsa olsa*” (s. 448) der. Bu aşkın ve lirizimin dile gelişi, dünya kederleri ve sonsuzluk karşısında. Aşkta kendini yok eden bireyin, yanıtı olmayan soruların, kuşların, ağaçların ve karıncaların, yalnızlığın ve ölümün şiiri.

Yaşlılık Şiirleri’nde (2020) “*Artık geçmez bu yaşın yaraları*” (s.518) diyen şair, olan biten her şeyi kabullenmektedir. Aşkın acısını, yalnızlığı, ölümün gölgesini... Dostlarını anar bir bir...^{xii}

Tanrıya Dönen Adam

Yerlere ve Göklere Dair (1978-2008) farklı tarihlerde bölüm bölüm yayımlanır. Bu şiirlerin yazımı toplam 11 yıl sürmüş, bir arada yayımlanması ise 24 yılı bulmuştur. Bu şiirlerin toplu basımı ilk kez *Ürperişler’de* bir araya geliyor. Şair bu şiirleri, şizofreninin gölgesinde adeta bir vecd halinde (vahiy gibi) yazdığını, daha doğrusu ona bir ses tarafından yazdırıldığını dile getirir. Şair, ayrı bir önem verdiği bu kitabın ilaç tedavisini kestiği zamanların ürünü olduğunu belirtir. İlaçlarını düzenli kullandığı zamanlarda artık şiir üfleyen o sesi duyamadığını üzümlere dile getirir.^{xiii}

Şizofreninin en belirgin sapmaları “sanrı ve hezeyan”dır. Böyle bir durumda kişi, Tanrı’nın kendisiyle konuştuğunu duyabilir.^{xiii} Tanrısal bir söylevi var bu şiirlerin. Şairin sesi

ARDIÇ KATRANI

üst üste üç karanlık gölgesi
ve merdiven boşluklarında zihin, sinsi bir göz
meraktan, olmayan durumları varsayan meraktan o gözün
mesaisi
ve anlamsız ki, bir rasathane keskinliğinde zelzeleli bir akıl

çenesi düşük sessizlikte atom gibi vuruyor gözüme her şey
içerisi beter, ipe götüren kaside aitliğinde içerisi
korunaksız... yalnız duvar, yalnız bölmeli, hücremsi
bir iki kitabın yeri belli o kadar, yastık altı, gözyaşı damgalı
korku yanığı, kendi ölüsünün musalla tanığı

azalmaya başlıyor her şey... çoğalmaya başlıyor her şey
hangisini daha itinalı yapıyor her şey
aklımı neden zorluyor her şey...
içerisi beter hani ya, cehennem dışarı
kedi kovalayan arsızlar küfrü hak etmiyor mu şimdi?
yargıç, kural değişken, düzen mi?
her göz sorgu lambası,
tecrit, suçlayıcı, kodaman,
ardıç katrani dışarı...

gidin omuzlara daha sert basın, daha kolaydır size
doğumunuzdan şüphe duyuyorum bazen
sanırım zembile demir omurgayla fırlatıldınız
afedersiniz mi demeliyim böyle konuştuğum için
konuştum mu hayır monolog bu, içimdeki ağızlar ve ben
kim bunlar, karanlıkta yarasa, ışıktaki şeker tutucular
tunturaklı adları var, suratları sağır eden

uzun bir geçmişi var yeryüzünün
ve çeliğe sert olduğu öğretilmedi değil mi
gökyüzünün gözleri ne çok ölüm gördü hala mavi
şimdi yırtıp uğultulu savaş efsanelerini bir şarkı söylemek
lazım

Hüseyin KORKMAZ

SORU, YARASINI YALAR!

keyfim yok yamanmış kuşlar
bütün sabahlarda
ilk medeniyeti keşfeder gibi
ilkel güneş mi bulduğu?

suyu görünce çocuklaşıyor kıraç
çoraklığını huy edinmiş belli ki;
hatıra hiç uydurur mu geçmişini,
efendisiz akbaba mı şu kalbim?

keyfin mi var senin
o zaman dünyaya katlanır yaşam,
ölüm, bir görsün
tırpan incinir mi biçtiği buğdaydan?

kıvrılıp büzüştüğünü gördüm açlığın
sütünü ona verir çocuklar
savaşın artığı ne, kan mı ekmek mi
elsiz kolsuz silahlardan bu yana?

Tanrının sesi oluyor, ya da tam tersi. Bilge bir şiiir. Hikmeti kendinde içkin (Enis Behiç Koryürek'in *Varidat*'ını ayrı yere koyarsak) edebiyatımızda bir ilk (Bu yaklaşımla İsmail Uyaroğlu'nun *Şer Sureleri*'ne (2008) öncü olur). "Onlara bunu söyle", "Onlara hatırlat", "Onlara şunu sor" laymotifi ile ilerleyen bu şiiirler, ilahi bir öznenin (Tanrı) insanlarla "insan olma" üzerine konuşması. Hayatın, varoluşun ve ölümün anlamı üzerine aforizmalar denilebilir bu düzyazı şiiirlere. Her ne kadar şair, kulağına fısıldanan sözlerle bu şiiiri kurduğunu söylese de bilinir ki insanın kendinde var olmayan hiçbir şeyi kimse kimseye fısıldayamaz. Bu nedenle özgün bir yapıttır *Yerlere ve Göklere Dair*.

Daha önceki kitaplarında serbest şiiirin yanında dörtlük ve beyit nazım biçimlerini daha çok kullanan şair, bu kitapta düzyazı şiiire (mensur) yöneliyor. İçeriğın biçimini kurması yönünden samimi bir şiiir.

Dördüncü Kitap'ın V. Bölümü:

"Çocuklar annelerini çağırdı:
'Bak bir kaplumbağa bulduk
Hem de canlı'

Her biri kendi annesine seslendi. Ve bir an unuttular kentte olduklarını.

İşte böyle bağırmişti onlar da
'Çarmıha geldik
Hem de canlı'

Onlar yaşadıklarını unutmaktalar. Ayaklarına her çarpanı gözlerinin malı sanmaktalar." (Ürperişler, s. 565)

Osman Serhat Erkekli, "yerler"i ve "göklar"i konu edindiğı bu kitabında geçmişle geleceğı bir arada görür. Bu özel bir dünyadır. Asaf Halet Çelebi gibi eskide donup kalmaz. Genelde sanatı, özeldede şiiiri, özgün bir dünya kurabilme çabasının ürünü olarak düşündüğümüzde Erkekli'nin şiiiri bunu başarıyor. Onun aşk ve ölüm, Tanrı ve şiiir, yaşama sevinci ve keder, varlık ve yokluk, hatırlama ve unutma, kadın ve yalnızlık izlekleri arasında gidip gelen şiiiri, bir yandan Baudelaire'le, öte yandan Rilke'yle ilişkilendirilebilir ama bu yelteniş yalnız soy-şiiir bağlamında olabilir. Onun şiiir damarlarını söyleyişte Yunus Emre'ye, buluşta (epifani) Orhan Veli'ye bağlamak zor olmadığı gibi Sabahattin Kudret Aksal'ın öze varma titizliğiyle de ilişkilendirilebilir.

Behçet Necatigil, Ramis Dara, Tuncer Uçarol, Hüseyin Peker, Ozan Öztepe, Şeref Birsell, Sevil Avşar, Cengiz Kırçel, Hüseyin Alemdar, Yeprem Türk, Yücel Kayıran, Erkan Kara... onun şiiiri hakkında yazdılar. Hepsinin ortak görüşü onun "özel" bir şiiir dünyasının olduğu yönünde. Şiiir özel bir dünyayı, özel bir dille kurma çabası değilse başka nedir ki?

- 1 Mehmet Kaplan, *Şiiir Tahlilleri 1*, Dergah Yayınları:1991, s. 70.
- 2 Behçet Necatigil, *Edebiyatımızda İsimler Sözlüğü*, YKY: 2016, s. 154.
- 3 <https://sizofrenifederasyonu.org/725/unlu-sizofreni-hastalari/>
- 4 Engin Geçtan, *Psikodinamik Psikiyatri ve Normal Dışı Davranışlar*, Remzi: 1995, s. 123.
- 5 Cliford T. Morgan, *Psikolojiye Giriş*, Hacettepe Üniversitesi Psikoloji Bölümü Yayınları: 1993, s. 343.
- 6 Engin Geçtan, *agy*. s. 126-130.
- 7 Engin Geçtan, *agy*. s. 121-127.
- 8 Osman Serhat Erkekli, *Ürperişler*, Artshop: 2020
- 9 Ramis Dara, *Akatalpa*, Kasım, 2020.
- 10 Yusuf Alper, *Türk Şiiirinin Psikanalizi*, Arketip: 2021, s. 93-101.
- 11 Arzu Araz, *Kişilerarası İlişkilerde Benlik Sunumu*, Varlık: 2005,
- 12 Osman Serhat Erkekli ile Eylül 2020'de yaptığımız telefon görüşmesi.
- 13 Engin Geçtan, *agy*. s. 121, 129.

Ozan ÖZTEPE

MEMLEKETİMDEN
İSYAN MANZARALARI - XCIX

İLHAN SAMİ ÇOMAK'IN YARINKİ GÜNCESİNDEN

Demir otel, demir yastık
Yirmi sekizinci günü
karanlığın
Günlerden pazartesi
ya da salı
F tipi bulutlara
bulanmış gökyüzümde
: tavana teğelli kuş
: zeminde yürüyen çatlak
: duvara kazılı günece...

Saçlarıma yapışan karanlıkta
kapanır akları
Cebimde tedavülden kalkmış
bozuk paralar,
yok hükmünde bir kafa kağıdı
ve
yarına derkenar sorular

- : nasıl çatlar **çavdar başakta**
- : nereye yürür kökleri köknarın
- : nerede biter Ege'nin sınırı
- : hangi renye denk
- Doğulu çobanların **gülümsemeleri**
- : ne zaman dolar vakti kozadaki kelebeğin
- : neden dönmez geri yıllık atları
- : kaç kanat vurmali keklik
kaçmak için saçmadan
- : var mıdır başka olasılığı
namluyu terk eden kurşunun...

Demir otel, demir yastık
Yirmi sekizinci günü
karanlığın
Karlıova **güneşinin** toprağa
açtığı yollar **düşer** düşüme geceleri
Terk eder insan yüreğimi
güvercinler
ufalanır birer birer avluda
Akşamında yıktığım bedenimi
onarır ellerim kuşluk vakti
Varsın saklansın hakikat
Yarın her şey eskisi gibi olacak

Nihan İŞIKER

NIHANE'NİN ŞİİRLİ MUTFAĞI

...
Baharat kokusu sinmiş şiirlerim...
Maviçelen'in çıkış yeri mutfaktı en çok
Çay demlerken şiirler de demlenirdi ya not defterimde ya da
bilgisayarda
Bazen de pişen yemeğe şiirlerimin tadı sinerdi
Mutfagım en çok şiir kokardı...

Mustafa SEYFİ

HİÇBİR ADAM

o zamanlar ben hiçbir adamdım
bir kavanozda gördüm gökyüzünü, kafama diktim
kalbimin üzerinde eski bir yaradan kalma balmumu izleri
içinde kırık dökük türkçe bir mektup
ben bu mektupları yırtmadıkça hepimiz yalnızız

o zamanlar senin saçların vardı, saçların olay yeri
ben ıslak duvarlardan salyangoz ayıklayan sümüklü çocuk
bir kıyarüstemi filminde dağlara vurduğum kendimi
hayallere batıp çıktım – gurur: intiharın mayası
saçları döküldü, dilim tutuldu, şehir bir mengene
ben bu şehri terk etmedikçe hepimiz tutsağız

o zamanlar ben hiçbir adamdım
karanlık bir kuyudan çıktım katılaşmış ruhumu
kovalar dolusu dualar döktüm üzerime, soğumadım
altın kaplıydı kapılar, kubbeler bakır, imamlar
[3600 ek gösterge
kalbimi kırklara yedilere böldüm de geldim hü
eşiğine geçmişimi atıp girebildiğim mabetleri neyleyeyim
ben bu mabetleri yıkmadıkça hepimiz allahsızız

o zamanlar ben hiçbir adam ve hiç kimse
bilemezdim hayat nedir, ahkâmım cehaletten
nedir kolumuza giren, yüzümüze su çarpan bu acı ayıklık
kopardığımız yerde soluğu kesilirdi gül kurularının
bol çiçekli, koyu renk, retro gömlekleri çıkarıp
banka kapılarında iş dilenmiş bir kuşağın meczubuyum
ben bu bankaları soymadıkça hepimiz hırsızız

o zamanlar ben hiçbir adamdım
sonra büyüdüm, ne hiç ne de bir kaldım
dilim yoksunluğumu tamamladı her seferinde
yolun en başında bir masal vuruldu alınımın çatından
kan döküldü, göğün yüzünü kustum acil servislerde
yalan, saniyede yirmi beşinci kareydi: inandık
yalan, su gibi inen alkış sesleriydi: mağrurduk
yalan, omzunda ağladığımız bir yenilgiydi: mağlup olduk
ben bu yalanları inkâr etmedikçe hepimiz günahkârız

Mustafa OĞUZ

TƏK BAŞINA EŞQ

Məni heç kim tanımır
Tanımasın
Mən özümü tanıyıram
Ürəyim ürəyimdən razıdır

Heç kim üzümə gülmür
Gülməsin
Mən özümə gülürəm
Ürəyim də mənə gülür

Mənim qalan yurdumda
İnsan da yoxdur heç
Mənim eşqim tək nəfərlikdir
Bir kölgəmə baxıram, bir də ürəyimə
Özüm özümə bəs edir

ŞİİRDE İRA (KARAKTER) YARATMAK

Halil ŞAHAN

HAFİFLİK

*Uzanmışım sonsuzluğa
Başımın altında
Bulutlardan bir yastık
Gövdemde
Yerçekiminden kurtulmanın
Tarifsiz hafifliği...*

*Önce
Bacaklarım terk ediyor beni
Ne yoksulluk ne de savaş
Çıkıp gidiyor insani dertler
Beynimin kıvrımlarından
Narkozun etkisi yalnızca
Yalnızca bu
Damarlarımda hızla yayılan...*

*Kıyısız bir boşluktaım
El sallıyor Haşhaşiler
Alamut Kalesi'nden
Dönüşü var elbet bu yolculuğun
Hoş geldin der gibi
Güler yüzü sevdiğimin
Bir de ağrısı
Neşter kesdiği dikişlerimin...*

Vasıf Turan Kayacık

(*Sarmal Düşünceler*, Klaros Yayınları, 2021, s. 13)

Hafiflik'in tamamını okuyunca, Vasıf Turhan Kayacık'ın bir kişilik, bir ira (karakter) yaratmaya çalıştığını gördüm. Şiirin yapısını da ona göre kurgulamış. Ama bunu kaba bir öykülemeyle yapmamış, imgesel ayrıntıları işlevsel biçimde bütünleyerek yapmış.

İlk bölümde şairimiz, kendisinin de içinde bulunduğu fantastik, daha doğrusu okurca öyle alımlanan bir görünüm çiziyor: Örneğin bulutları yastık yapıp sonsuzluğa uzanıyor. Böylece gövdesinde yerçekiminden kurtulmanın "tarifsiz hafifliğini" duyumsuyor.

Şairimizin neden ve nasıl bu duruma geldiğine ilişkin herhangi bir açıklama yok bu bölümde. Ama verilen ayrıntılar gene de okurda bazı duygu ve düşünceler uyandırıyor. Örneğin yerçekiminden söz ediyor şairimiz, ki bu yeryüzü, giderek her yönüyle yaşam demektir. Doğrudan yeryüzü deseydi, onun ağırlığını, diyesim (yani) sorunlarını, güçlüklerini çağrıştırmaya olanağından yoksun bırakacaktı şiirini. Zaten bölümün son dizesi de bu dediklerimi açıklar doğrultuda: Yeryüzünün sorunlarından kurtulmayı "tarifsiz hafiflik" diye betimliyor.

Bu dize bizi, Orhan Veli'nin en lirik şiiri olan İstanbul Türküsü'ndeki bir dizeye de götürüyor. Orhan Veli "Tarifsiz kederler içindeyim" diyor ya.. Şairimiz söyleyiş yakınlığından yararlanmış, ama içerikte aslında karşıtlık söz konusu.

Şiir ilerledikçe, bu karşıtlığın sanıldığı kadar net olmadığı çıkıyor ortaya. Çünkü şairimizin narkozun etkisiyle iyimserliğe düştüğü anlaşılıyor. Nitekim ilk bölümdeki Coşumcu (Romantik) hava ikinci bölümde sürmüyor. Şair, okurunu acıklı bir olguyla yüz yüze getiriyor. Karşımıza ameliyat edilmek için narkozlanmış biri çıkıyor. Ben onu şairin kendisi diye görüyorum. Zaten şiirdeki birinci tekil kişi anlatımı da bunu düşündürüyor. Böylece birinci bölümdeki Coşumcu havanın mutluluktan değil, narkozdan kaynaklandığı anlaşılabilir oluyor.

Ameliyat olgusu kesin, bunu belirten bazı ayrıntılar var şiirde. En son dizede, şair, "neşter kesdiği dikişleri"nden söz ediyor.

Evet, şiirin ikinci bölümünde şairimiz narkozun kendisine etkilerini dile getirmiş. Bu etkiler yalnızca bedensel değil, ruhsal da. Bunlar, şiir kişinin toplumsal, siyasal inançlarını yansıtıyor.

Narkozun etkisiyle, önce bacaklarını duyumsamaz duruma geldiğini belirten şair, narkozun aynı zamanda yoksulluk ve savaş gibi insanlık dertlerini unutturmaya başladığını da ekliyor dizelerine. Ancak tam bu noktada inançlarından ödün verdiği düşüncesine kapılıyor olmalı ki, irasının sağlığını kanıtlama derdine düşüyor. Örneğin inançlarındaki değişikliğin "Yalnızca narkozun etkisi" olduğunu belirtmek gereğini duyuyor. Böylece dönemlik etmediğini vurgulamış oluyor bence.

Buna bir başka açıklama da getirilebilir: Şiir kişimizin inançlarına bağlılığı öylesine sağlam bir irayı tanımlıyor ki, söz konusu kişi, can pazarındayken, diyesim ameliyat masasında bile, bir yanlış anlamayı önlemeye çalışıyor. Militan bir tutum bu aynı zamanda. Nitekim şiirin son bölümünde bu daha netleştiriliyor.

Narkoz onu kıyısız bir boşluğa düşürüyor, ama o, o boşlukta Hasan Sabbah'ın Alamut Kalesi'ndeki Haşhaşilerle görüşüyor; kendisine el salladıklarını söylüyor. Haşhaşilerle inanç özdeşliği yok kuşkusuz, ama bir inancın "fedaisi" olma bakımından onlarla benzeşiyor.

Şiir kişimiz ölümü sorun etmeyişi bakımından da Haşhaşilerle benzeşiyor bence. Örneğin ameliyatın ölüm tehlikesi taşıyan bir olgu değil, dönüşü olan bir yolculuk olduğunu dizeleştiriyor: "Dönüşü var elbet bu yolculuğun"

Ve o dönüş, sevdiğinin güler yüzüyle karşılaşmak şairimiz için.

O savaşçı biri.

"HAFİFLİK" yalnızca görünmesine karşın derin çağrışımlarla yüklü bir şiir. Ayrıca çizilen ira da ilginç. Ölümle yüz yüze bile inançlarında kopmuyor, hatta öyle bir izlenim yaratmaktan bile kaçınıyor. Bu ira, şairin kendisine denk düşüyor. Vasıf Turan Kayacık'ı çok eski yıllardan beri tanırım, o, ömrünü insanlığa ve ülkesine adanmış biridir. Bu ülküye kendini öylesine kaptırmıştır ki, yıllarca gizli bir şair olarak kalmıştır.

Halilsahan44@hotmail.com

HAYAT BÖYLE

Gökler altında bir şair
Tanrı'nın varlıkta yaptığını yazıda yapmak istiyor
Sonsuzluk önüne doluyor

Ölüme değmiş uykusundan bir tüccar
Nefes nefese dönüyor
Sabaha capcanlı bir hayat çıkartıyor

Bir yolcu, tarih dikkatini dağıtıyor
Erzurum'dan Bağdat'a bin yıl önce
Giden birine benziyor
Fatiha'dan Yasin'e.

Aynı gök altında tezgâhtar
Arkada ne çile ne gam
Ama ömrünün önüne, tebessüm
Çayır çimen vakitler koyuyor

Başak fırsatını kaçırmış kuru ekin
Göklere bakarak
Çürüyüp tekrar dönmek gelir içinden
Doğanın neşesine yetişmek

İnsan dünyada bir kere insan
Birisi bunun tadını çıkarıyor

Bir yatakta
Hastanın kulağına eğilmiş sesleniyor, Tanrı:
Dünyada fazla eğlenme emi
Sıla petekle bir nevi

*Dizelerimi Tanrı doldursun
İyi laflarım insana gün yüzü göstere
Her güzel sözün ecri olsun*

Canlı olmak özenilecek şey değilse de
Dünya adına düşük şey yazmayın
Diyor bir şeyh müridlerine.
Sevincin atasına bağlı

Bir fakir
Yoksulluğu kendisiyle Tanrı arasındaki bir mesele
Kimseyi karıştırmıyor

Meyhaneler sokağında
Bir midyeci, sabahın 5'i
Entropinin gürültüsü tozu içinde
Bir yolunu bulup kulağına kadar indiriyor
Uygarlıkta okunan ezanı

Hemen yan caddede
Birinin gönlü öyle temiz öyle iyi ki
İmanın aralıkları
Gösteriyor cennetin kavaklarını

Bir başka yerde birisinin
Sevgi üstünü açıyor, göklere dek
İçine güzel Tanrı bakıyor →

ARAF MAGAZİNİ

Susmaya gittim günün birinde
Tuttum toprağı fark yarattım ellerimle
Nasıl da muhteşem bir şey dilde çıkan nasır
Yüzüme bir seyirme gelir
Ne gelirse insanın yüzüne çok sevmekten

Bir rüya buldum bir ağacın dalında
sıktım gülüşümü fark yarattım apak
Kibele doğdu her kadından bir
sonra ertesi kadınlar
huzur soydum her meyveye
yakından bakarken
çocuklarla kumdan

blöf yaptım kendime
kazandım bin tane mim
düş gücümle oynadığım bir oyunda
içime saklandım
toprak çınladı zambak gerildi
kustuğun imdatlardan farksız
fark yarattım zamanın dışında
zaman ayarlı soykırımlar

canım hiç mutluluk çekmiyordu
bir gözümü çektim eski yerinden
gözlerimdeydi çok'tan büyük nicelikler
fark yarattım karıncaları sakinleştirerek
ilah gözüyle görüyordu guantum
aşk gözüm
sözcükler deliniyordu sıvı halde ses ses

min külli şeyin kadir

Dağ köyünde bir namluda kurşun
Arşa süzülüp gitmek istiyor

Biri ölüyor gök altında bir avluda
Güzel yerlere doğru gidiyor

Ne çok baba tarlasını çapalıyordur şimdi
Vahdetin sınırında
Anne oğlu kaptı kapacak

Tek serinliği yukarda gök olan bu hayat
Adildir, eşittir dostlar
Acıda sevinçte

Üçte biriyle ölenlere
Üçte birle gelecek olanlara
Geri kalanla yaşayanlara

ŞİİRDE YENİ SOLUKLAR

Hüseyin PEKER

1957 Bafra doğumlu Taner Ay, aynı zamanda Behzat Ay'ın oğlu. Yani genetik miras olarak sanat, edebiyat konularına yatkın, araştırmacı ve haklı bir kimlik. Meslek olarak ceza avukatlığından emekli, Üç Çiçek ve Çalınmış dergilerinin kurucu kadrosundan, birçok dergide sinema, müzik, edebiyat ve kültür tarihi ile yazıları mevcut. Son olarak Karar gazetesinde yazıları ile tanınıyor.

Kitapları arasında 'Vesikalık Fotoğraflar', 'Rock ve Şiddet', 'Bozuncu Riminili Fellini', 'Metruk Zamana Seyahat', 'Yeşilçam Sokağı Fotoğrafları' hatırlanıyor. Son kitabı 'Edebiyatımızda Unutulanlar ve Kaybedenler' ise Ötüken yayını, 2021 basımı.

Son kitabı da ilgi çekici bir çalışmanın ilk kitabı. Diğer ciltlerinin yakında çıkacağını duyuran Taner Ay, bu kitapta 'Şinasi, Hakkı Paşazade Celal, Andelip Es'ad, Ali Nusret, Osman Fahri, Şükufe Nihal, Yaşar Nezih Bükülmez, Fazlı Necip, Safiye Erol, Kemal Ahmet, Kemal Altınkaya, Kenan Hulusi Koray, İhsan Mahvi, Aka Gündüz, Nurettin Artam, Nurhan Cahit Morkaya, Osman Cemal Kaygılı, Hasan Tanrıku, Bezahat Somar, Fikret Ürgüp, Hikmet Şevki, Mazlum Kenan Köstekçi' adlı geçmiş tarihte bir dönem anılmış, yapıtlarıyla yer almış, sonrası unutulmaya yüz tutmuş bir takım yazarlar yer alıyor. Aka Gündüz, Şükufe Nihal, Şinasi gibi isimleri çoğumuz hatırlayacaklar. Aralarında yeni duyduğunuz adlar da ekli aslında. Az konuşulmuş. Kitaplığımızın raflarında eserlerinde unutulmuş, kaybeden bir kısım edebiyat eri.

Bu kitap, bana Enis Batur'un Reşit İmrahor takma adıyla 1993 de YKY'den çıkardığı 'Unutulmuş Şiirler Antolojisi'ni hatırlattı. Orada 'Fikret Ürgüp, Erdal Öz, Onat Kutlar, Ege Ernat, Bilge Karasu, Tektaş Ağaoğlu, Muzaffer Erdost, Hüseyin Peker, Mustafa Öneş, Balkan Naci İslimyeli' gibi tanınmış, bazılarının da ismi şair olarak az bilinmiş adlarla İlhan Berk, Ece Ayhan gibi, tanınmış ünlülerin yer aldığı, unutulmuş şiirler yer almaktaydı. Bir deyim de ben ekleyeyim: Unutulmaması gereken.

Taner Ay'ın çalışması biraz daha belgesel niteliğinde saydığım adların tekrar hatırlanması gerektiğine dair bir çalışma. Buna benzer bir çalışmada; her unutulmuş şaire tek kitap olarak Remzi, kitabevi benzeri bir yayınevinde hazırlanmış ve ilgi görmüştü. Sonrası onun da arkası kesildi. Taner Ay burada yazarların yaşamsal kesitleriyle yaşamına dair ilginç boyutlar aktarmış. Vefatından sonra yazarların olan bitenler ile yaşamından ilginç kesitlerle renklendirilmiş. Tahsil hayatları, mekanlar, hakkında yazılanlar, anmaları ve edebiyat tarihi kitabı, anıştırma da diyebiliriz. Biraz da gazeteci yanını konuşturarak bir yöntem özelliği katmış Taner Ay çalışmasına; okunması keyifli bir kitap çıkartmış ortaya.

Orhan Tekelioğlu bu çalışmaya 'kazı çalışması' diyor. Gerçeğe de uygun bir tanımlama bu. Tekelioğlu, kazıcılar deyimine 'defineciler' de ekleyerek renk katıyor bu buluşmaya. İlgi hak eden bir yapıt kanımca.

Hasan Temiz, Vasilando yayını, 2022 basımı 'Tükeniş Orkestrası' adlı ilk şiir kitabında, dikkati çeken bir giriş yapıyor. Öncelikle çarpışan bir şiir. Çelişkilerle, karşıtlıklarla yarışan ve gerçeği arayan, gürültü dolu bir girişim. H. Temiz dünyadan, hayattan çok şey bekleyen bir şair. Çıkardığı gürültü de ondan kaynaklı. Yetinmiyor. Anlatacağına anlamlar ekliyor. Ses çıkarıyor. Şiiri şiirle taşıyor. Kabaran bir anlatım. Dalgalı, hülyalı, sürekli çıkış içinde, aynı zaman da güzel bir girişim. Bu

kadar üst üste bindirme şiire zarar vermez mi derken akla İsmet Özel geliyor birden:

"Yaz günleri beni hatırlamıyor
Salgılı bir hayvanla bitişiyorum yaz yaklaşınca
yayıyorum ortasına sevgili tüylerimin
geniş uykularda, muazzam uykularda
yılların zulmünden haberim yok
ne de süzgülün taşralı kızlar korosundan
geçiyor hazzaya yatkın dudaklarıyla gece
canımın ilmekleri arasından"

İ. Özel'in Erbain'indeki 'Akdeniz'in Ufka Doğru Mora Çalan Mavis'i' adlı şiirinden aldığım yukarıdaki dizeler, Hasan Temiz'in arayışla çırpınma arası imge toplu yarışıyla bitirdiği şiir serüvenine ilk parça saydığım 'Tükeniş Orkestrası'ndan denize dalgalar estiren aşağıdaki dizeleriyle örtüştürelim bakalım:

"işte, çektim pimini aklımın
kendi savaşımın düşmanlarını yarattım
süslendim, hazırım kazdığım sipere
sözcüklerini kuyuda eskitmiş bir kadın
boynundan başladı dökülmeye"

H. Temiz'in öncelikle geniş bir dağarcığı ve istem dolu bir kelime kaynaştırması var. Kelimeleri, imgeleri bir kazanda kaynatıp olgunlaşmasını beklemeden şiire sürüyor. Hepsini hareketli ve yerinde duramayan sözcükler. Bazen bunları sıkıştırıyor, ama çoğunluk hayret uyandırıcı birleşimlere sahne oluyor şiirde kaynayan kazan.

"ihmal ettiği her şey debelenip duruyor içimde
belki ihmal ettiğim bir şehir için suçlandım
ekranlarını yeni açanlar için dünya hâlâ soğuk"

'Gereği Düşünüldü', 'Jose İçin Yanlış Opera', 'İhmal Ettim.' gibi içinde tekrara yer verdiği şiirlerinde kendini durdurabiliyor. Çünkü şiirlerinde fren izi yok. Debriyaj, balata gıcirtısı duyulmaz, asfalta dökülen fren izini bırakmayan bir anlatım. Hizzasına çekildiği yeni gecikmeleri, şehrin üzerinde tepinerek anlatmanın tercihinde. Her sabah uyanıp denediği bir dünyadan söz ediyor. Uyku, durak yok. Dinlenme hak getire. Kalabalık ağzının yuvasına mühür çeken bir dolu dünya. Oyuk oyuk oyalandığı mürekkeple yazdığını her fırsatta belli ediyor. Okurdaki yara ile, kendi yarasını meyleden tenhaliğiyle yolluyor. Ekşi günaydınlar şairi. 'annem haritasını kaybetti, hangi tarafta büyüyeyim?' dediği kadar güzel bir şaşkın.

"beni bana gösterecek bir şarkı bulamadığımdan hep
[bunlar
geç kaldım hep, beni size buluşturacak trenlere
dikilip kaldım uzun bir esmer olarak"

H. Temiz'in Mersin'de futbolcu olduğu dönemleri biliyorum. Ama "yüzümün yanıldığı yerde daha çok esmerim" deyişine de bakarak onun bu hareket, dinamizm kadar esmerliğinden de yakındığını düşünmüyorum. 'Saçlarım bir sağanağa taralı' deyişinden de esinlenerek, onun güler yüzlü, kendine bağlı taşınan dünya yerlisi olduğu hesabındayım. Adımı temize çekmek için kendini şiirin yağmuruna kaptırmış: kara suretini şehirler arası hüznün merkezi olan istasyon ve orda onu ateşleyen köz tanelerine. En çok şehrin içine akan bir ateş çemberi saydığım şiirler. Okuyanı ateşlemek için. İkinci Yeni sürüyor. Ne dersiniz deyin: bütün canlılığıyla H. Temiz'in çıkan yokuşunda.

Sinan KABAN

KAZIM AMCANIN SON DİLEKLERİ

Uzun ömür kötü şey şair
Herkes gitti kaldım dünyanın ilk günü gibi
Gücüne gitse de yalvarıyorum tanrıya
Öldür beni ne olur
Muhtaçlık yordu gözlerimi

Sürüngenler yuvası bacadan
Akrepler emziriyorum on yıldır
Gidiyorum dediğim an
Doktorlar çekiyor dünyaya
Köprülerin kamburuna yazıyor beni

Keserimin sapından akardı varoşlar
Bir keser ne kadar avuçlarsa
O kadar düştü benim payıma
Herkesin İstanbul'u başkaydı
Herkesin aldığı kadardı İstanbul avuçlarında

Evvel lazımdı bu engin boşluk
Diş keserken lazımdı kaval öterken
Gördüğünden geri kalması gözün
Dokunur çok yaşayanlara
Akıl dar geliyor bir saatten sonra

Orhan EMRE

HEYELAN

simge güvenç'in aziz hatırasına

bir ateş yenilgiden
düştü durdum elimdeki kederle

böyle hatırlansın istemezdim
büyüdükçe
yanıyordu dağlar:
dünyadaki yerim
taştan diye göğsümde suları kırdılar

bir kez vazgeçmeye karar verenler: kendime dönen surdan
soğuk bir örtü büyütürken

kimsesiz

taşıyordu rüzgâr
gözümdeki güvercinlerle
konuştular bir kuytuda

ağaçları nerden tutalım

aklım: bastırılmış harfler çağında sızlayan yarada
bir vakitler susmuş olan

böyle bir şey... biliyorum: eksiktim, indiğim gecede
bitmeyen sorgu, eksilmedi oysa hiç

beni almaya gelen yapraklar, dallar... kırıldı birdenbire
boş yere... insan: bir heyelandı!

Mustafa DÖŞDEMİR

YAĞMUR VE FİDANA DAİR KIRIK DÖKÜK KELAMLAR

kaç kırk gün geçti memleketimde
yağmur ikindiye küs hâlâ
ama gövdesine aşk kazınan çınar fidanı
kırk günden fazla dayanmaz mı susuzluğa

siz! kırkı çıkmamış yaprakları dökenler
biliniz toprak iyi, kök derinde
kırılma da dal yerinde
gün gelir sürgün verir bir filiz
gün gelir sürgün verir

eteklerinde körpe yaprak,
eteklerinde dal kırığı, kırk haramiler!
alttaki yaprağın üsttekiyle hesabı neydi sahi?
bilmeye bilirsiniz değil mi

inat yaraşır fidana
13'ten 18'e gelmesini pusuda bekleyen
hoyrat eller yağmına kavga kavga boy atmak
mesele kavganın göbeğindeki yerin kıymeti
dermansız da olsa gözenek kapakları
fidana yazılmış bir kere güneş nöbeti
elbet geçer bu zemheri ayları
geçer filizkırın fırtınası
sinesinde fidanın ne ümitler yeşerir

bilmem ki dal kıran ellerin kırı
nasıl kırklanır
bilmem ki nedamete nasıl erişir
utanmaz mı avuç içi, utanmaz mı parmakları

ilk cemre düşer de sabrın üstüne
iklim değişir
dudak kıpırdar da gök gürlemez mi
yahu yağmur bu, barışır ikindiyle
ve vuslat,
kırk gün kırk gece yağmur yağar memleketime
fidan yağmurla,
yağmur toprakla sevişir

Ertan ŞAHİN

SİR

hiçbir şey yok aklımda,
rüyamdan başka.
onu da anlat deme şimdi,
anlatırım,
bir başka.

ŞİİRİN İRTİFA KAYDI

Yozlaşma Festivali

Muharrem SÖNMEZ

(Bu yazıda adı geçen kurumlar ve kişiler hayal ürünüdür ama olaylar tamamen gerçektir.)

Geçenlerde *Dermest*'te yaşayan bir şair arkadaşım aradı. 2021 *Cabir Cemali Şiir Ödülü*'nü 2022 yılında basılmış bir kitaba vermişler, bunun şoku geçmeden ekledi *Turabi Tümsek İlk Kitap Ödülü*'nü de kazanan şairin ikinci kitabına vermişler, savunmaları da komik, şair ikinci kitabını ilk kitabı olarak kabul ettiğinden bu beyan jüri için geçerliymiş.

Dermest'te yaşayan şair arkadaşım uzun süre gülmeye karışık öfkeli bir ruh haliyle biraz daha konuşup vedalaştık. Telefonu kapattıktan sonraki sessizlik edebiyat kamusunun yıllardır gözünü yumarak ve aklını yitirerek yaşadığının bir örneği, birkaç cılız itirazdan öteye gidemeyen bir yozlaşmanın genel adı. Herkesçe bilinen ve herkesçe bilmezlikten gelinen her durum için böyle. Bir dergiye şiir yollarken, bir ödüle başvurduğunuzda, yayınevine dosya yolladığınızda bilinmesi gereken en önemli şey, konu hiçbir zaman edebiyat ya da şiir değildir. Bir de ödül kazananlarla konu hakkında yapılan söyleşiler var ki ayrı bir yazı konusu olur bunlardan.

Sadece *Dermest*'te mi yaşıyor bu olaylar, hayır, sığılık ve yozlaşma her alanda kendine geniş bir katılımcı kitlesi bulmakta hiç zorluk çekmiyor. Bir de bilindik yayınevi çevrelerine çöreklenmiş narsistik tiplerin ortalıkta kan revan oldukları, yarısı berbat mizah, yarısı libido patlamalı sosyal medya paylaşımları, diyeceğim şu ki, aslanan yazılandır, üzerine yaptığımız her şey ortaya koyduğunuz ürünün bu kötü tanıtımlara muhtaç olduğuna bir işaret.

Bütün bunlarla ve bu olanları değerlendirirken söylenmesi ya da sorulması gereken; aslanan metin midir, yoksa yazarının kim olduğu mu? Benim için cevap elbette metindir ama yukarıdaki örneklerle ve daha sayamadığımız nice örneklerden de anlaşılacağı gibi, edebiyat izler çevresindekilerin ve bu dar çevreye yön verenlerin yaptıklarıyla ortaya çıkan görüntü, metni ikinci plana attıklarını ilan eden birer belgedir. Şiir kitaplarının ve dergilerin düşük satış rakamlarına ve bundan dolayı az okunmalarına rağmen, bu kadar çok fırtına kopartılması ve her türlü şiir dışı olayın ve entrikanın dönmesinin nedenine verilecek hiç de mantıklı bir cevabın olmaması gerçekten üzücü.

Durum şunu gösteriyor ki, bu günlerde her yerde bir festival var. Herkesin büyük bir arzu ve istekle koşup geldiği, bütün çözülmüş histerileriyle, varoluşlarının beyhudeliğiyle, yalnızca görünür olmanın varlığına iman etmiş, kendi gibi olana ılımlı, olmayana düşman bir tipolojinin en gösterişli temsilcilerinin topladığı bu sığılık ve vasatlığın festivaline hoş geldiniz. Tek kural var; her şey serbest ama altı gün yakalanma. Yedinci gün itiraf et.

Not: Aşağıya *Dermest*'te yaşayan arkadaşımın bir şiiri var ilgilisi için güzel bir dipnot.

DÜNYADA HAYAT VAR MI!

Dermest'te ihtiyarlar içilebildiğine inanırlar zamanın
Bir yudum suyun bir bulut olduğuna
Bir parça bulutun yeşil bir yaprak

Ekrem ACAR

BİR DAHA İNLE NEY...

Diyar bebeğe...

“Şairlere gelince, onlara da çapkınlar-sapkınlar uyar.”
(ŞUARA, 224)

Ey Rûmî!
bir daha
aç
bir daha
yaz
manayı

ama bu kerre
dolanmadan
suret
olmadan

ney ile
söyleştiğin
sözleştiğin gibi
söyleş
sözleş benimle

sana
hiç bilmediğin
hiç duymadığın
kuşlarımın
dudularından
nur vâdedildi

aşkın
ışıltilarla salınışımı
göreceksin
kadehinde

sözleş benimle
söyleşmesen de

bir daha
inle
Rûmî
bir daha
dön

Bazen benim de inandığım olur
Dermestli ihtiyarlara

Güzel olan her şeyde küçülen mecburiyetleri
Devasa reklam tabelalarının
Yahut sizi çağırıp duran yalnızlığı notaların
Blausen'de ofisimi süsleyen tatlı kır tabloları
Dermest'te kadınlar koklanabildiğine inanırlar zamanın
Bir bahar günü rüzgârda dalgalanan saçlara
Çiçeklerin yeni doğmuş bebeklerle açtığına
Bazen benim de inandığım olur
Ama çınlayıp durur içimde bir şüphe
Acaba dünyada da hayat var mı!

Zeynep ÖZ ÇELİK

KALINTI

Artık söylemekte bir mahzur olmadığından gizlemek abes
Derdi Refik Halit
Şimdilerde söylenenler yaralı birer anekdot
Sana kararttığım tüm sırlarımı verebilecek olan;
O kırık tütün kutususun
Yahut bir buruşmuş sinema bileti
Tüm sahneler yerlere dökülürken dudaklarımı kesen
Ölüm kokan bir falçatasın belki de
Ki ben Kara Ali'nin elini öpmeye meyilli olduğumdan
III. Mehmet'ten bu yana
Doğarak ayrılacağımı afişe etmişim dünyadan
Veronica Franco da sarsılırdı duysaydı
Şiiri sığ bir intihar biçimi olarak kullandığımızı
Nasıl da ithal aşığız ama
Heyecanı pörsümüş
Şeffaf benlik
Kırmızı gülü ısırtan, asit damlayan o dudaklar
Düşlediğim şehvet bu değildi
Yapış yapış arzular
Kokuşmuş kişilikler
İhlal edilmiş sınırlar
İlkel ilişkilerin beslediği ikrar
Modern taşranın sömürdüğü tenlerde yasaklar mahkûm
Kapitalist distopya boğuşuyor erguvanların dönemecinde
Sadakati duvara sürte sürte incelten gelincikle
Yalnlığının üstünde unutulmuş
Kırık, dökük yük vagonu şaşmaz buna
Neye dokunur bunca yazılanlar
Dikkate ve tedirginliğe mi
Sesini sen yapan sözcüklerden kaçan hüziün
Çalkantılı bir gecede sofranı kurardı
Bilmezlikten gelme -kendine sor önce-
Suyun şırıltısından olamaz denizi sezme derinliği
Umudu uyandır
Kaldır dehşeti aramızdan
Kaldır ki duruluğu görülsün karanlığın
Bir gecede değişen yazgılardır
Fırçayı kaleme kırdıran

DOLAN-CI

Arada toz alıyormuşsun,
Neyi kaldırdın rafa.
Rivayete göre yitirip kendini sabah
Ekinle boy atsa da yalan,
Dar akşamda mı buluyormuşsun.
Külliyen yalan, gördüm dökülmüş aynada,
Ayna duvar.

SAKLANDI AYLAR

O koca kara
Gözleriyle gecenin
Kar kar bakar kış.

Şu batan güneş
Kısacık ömrümüzde
Nereye sığısın.

Tomar tomar düş
Sırasını bekliyor
Bahar gelirken

Yeni sanat bu
Yağmurla yeşillendi
Bağlar bahçeler

Asmayı sıksan
Yaprağını kurutsan
Sonra da sarsan

Canın çektiyse
Erken daha zira nar
Eylülde olur

Bu meltem muzır
Bir çocuk gibi sallar
Meyveyi dalda

Ne kadar sıcak
Bu çağ us toslar durur
Serin gölgeye

Güz yeli eser
Her şey lüle saçınla
Savrulur durur

Gel ek imgeyi
Güzel güz heceleri
Haiku olsun

Arkası malum
Bu kara bulutların
Ya kar ya boran

Unutturma da
Bir ara lıkır lıkır
Kar suyu içek.

GİTTİN VE BİLDİN

bütün istediğin bir aşkı yaşamaktı
ki çok şey mi istedin bırakıp giderken
başkası olsa ne yapardı geri döner mi
insan birliktelikte yeniden doğmuyor
onu gönül döllüyor yani aşk diyorsun
bu yüzden âşık olmak da insan olmaktı

bir yerde mutluluk istiyorsan, orda
aşk mutlaka olmalı mutlak aşk olmalı
evet, döndün her şey güzel olacaktı
âh, ektiğiniz tohumlar kurşun olmuş
gördün, oysa kurşun meyve vermezdi
bu ayrılığı sanki sen mi çıkardın

ne çok plan yapıyoruz ayrılık zamanı
plan yapmanın ne önemi var boşlukta
iyi düşünce ayrılığa düşmemek olanı
her şeyi zamanında yaşamak güzelse
bütün istediğin mutlak-a aşkı, yoksa
çok şey mi istedin bırakıp giderken

korku ve ümit kalbin iki yarısıymış
bilgi meydana geldiğinde artık varlıktı
gittin ve bildin ki yokluk ol'makmış
çünkü her ikisi de yoklukla ilgiliydi:
korku ve ümit, gitmenin içindeki sır
yitirmeler, ayrılık ile sona ermezdi

ayrılık da ilişkiye dahil ki kaybetmeler
bitmezdi; hüznün, yitirilen şeylerden
geri dönmediği için kaybedilen kimse
kalbinde meydana gelen üzüntüydü
hatırlamalar ve nefesi kontrol etmek
ayrılığın ortaya çıkardığı rüzgârdandı

gitmek huzursuzluk vericidir herkese
kendimizi yeniden inşa etme gücünü
istememezsek sahip olmayı kalbimizden
pışmanlık; çünkü kalp boş kalmazdı âh
bütün bunları bilgi giderebilir, gittin ve
bildin, yokluk, imtihanındı aşkta.

KESİM GÜNLERİ

ellerimi bağışladım
o geçip giden güzel günlere
yaptığım işe soyundum
açık havalardan öğrendim
uzaklara düşen yıldızların kapısını
saklı kalmış neyim var
durmadan hüznün salıyor içime

saman çöpüne dayanır
ayranı çalkalayarak içen babaların
gün ikindisi yağlı güneşin çürük tarlası
kaç yıl geçti bu topraklardan belli başlı
bir yaprak gibi yaşadık gelen sonbaharı

kaderin ağına düşen canımız
senin için verdiğimiz çaba boşuna çıkmasın
zaten tanrının tek isteği budur
bakırcılar çarşısı kara hüznün duvarı
yüreğime kazılan çukurdan derin
yüzüme tuttuğun aynaların arkası
karanlığın belleğini çatlatan yıldızlar
bakalım kimlere yakalanır havada

kulağımın kıvrımına düşen seslere
bir çıkış yolu bulamadım
kulak pamuğuna doladım duyumları
girdiğim tünelin ağırlığı benim üzerimde
uğultusunu rüzgâra veren orman
könezlenmiş bir yangının parmaklarını
suya soksanız bile günlerce soğumaz yüreği
ayakta yanan ağaçların dumanı çıkmıyor yukarı
oysa içimiz dışımız denizlerin eseni

yüzümün okunmasına bağlı
benim yaşadığım günlerin elde kalanları
dantel oyalı yedi numara gaz lambası
lüks gömleğine tutulan komşuların
duruşlarından bir kayma göremedim
acı çekirdeğinden doğan kayısılar
hâlâ direniyor kesimli günlere

Yayın Yönetmeni : Ramis Dara
Prodüksiyon : İhsan Üren, Zühtü Engüdar - Ersin Erdem,
Zihni Engüdar, Yalçın Oğuz.
Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü : Halim Çiftçi (Ömerbey Mah. Ş. K. Ahmet. Sok.
Fidan Apt. B. Blok. Kat: 2, D: 5- MUDANYA)
Yazışma ve posta kargo adresi : PK 68 16361 Ulucami - BURSA
E- Posta : akatalpa@hotmail.com
Yayın Türü : Yaygın süreli yayın. ISSN 1305 - 7685

Kâğıt çıkışlı dergi sadece İzmir'de dağıtımına verilmekte.
İsteyen herkes akatalpa sitesinden kâğıt çıkışı alabilir.
Yazıcı çıkışı : Selman Kırtasiye, Kuruçeşme Mh.
Altıparmak Cd., 16050 Osmangazi - BURSA

Ocak 2000'de Bursa'da Ramis Dara, Melih Elal, Serdar Ünver, Ali Özçelebi ve arkadaşları tarafından kurulan şiir ve eleştiri ağırlıklı aylık edebiyat dergisi
Akatalpa (www.akatalpa.org), şair ve yazarlarının bağışladıkları telifler ve bazı şiir dostlarının katkılarıyla yayımlanmaktadır.